

# KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY  
 VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDEL'U NA ŠESTNÁST STRANÁCH.

**Predplatná cena :**

Na celý rok --- 4 koruny --- hal.  
 Na pol roka --- 2 " --- "  
 Na štvrt roka --- 1 " 20 "  
*Jednotlivé číslo 8 hal.*

Zodpovedný redaktor :

EDVARD SÁNDORFI.

Majiteľ a vydavateľ :

JAN MOLNÁR.

Redakcia a vydavateľstvo :

Budapest, VIII. ker., József-körút 35.

sem sa majú posielat' predplatky, jako dopisy do novin,  
 ohlášky a náhodné reklamácie. Cena jedného 5 stĺpcového  
 malého riadku je 20 hl. Rukopisy sa naspak nedávajú.



Veľká jubilárna processia v Budapešti.

## Pri otvorení snemovne.

Keď Koloman Széll po ukrutníkovi Bánffym zostal veliteľom vládnej strany, vyslovil sa, že krajinu dľa práva, pravdy a zákona bude riadiť a trestať dá tých bašikov, ktorí by sa proti tejto trojici previnili. Od tej doby už skoro dva roky pominuly. Povedzme, že jeho úmysel je čistý. Aj to uznám, že sám sa zhrozil nad tým panovaním a riadením krajiny, ktoré Tisza bol uviedol a Bánffy až na ten najvyšší stupeň oškľivosti vyzdvihol, ktoré panovanie celý národ o majetok, o vieru, o statočnosť prinieslo. Ale pýtam sa, či badať volaké polepšenie v prospech to trízneného národa, ktorý ustavične bedáka, horekuje a o pomoc volá?

Nič sa temer nezmenilo. Zostalo všetko pri starom, Tí istí bašici s tými istými prostriedkami, ktoré až do krvi trízniť nešťastlivý národ.

Keď Széll prevzal kormidlo krajiny, vtedy pod nátlakom opozície, vlastne ľudovej strany, vláda čo-to flakovala na volebnom zákone, a na sneme vynieslo sa, že nad nezákonnými voľbami kúria t. j. ten najvyšší fórum bude súdiť. Po tomto našli sa ľahkoverní ľudia, ktorí mysleli, že prísne body volebného zákona dostatočné budú k tomu, aby voličov nič nehatilo v tom, aby právo dľa svojej vôle jedine z čistého presvedčenia užívať mohli. Len že my hneď obávali sme sa, že bárs aj nebudú sa také sviňstvá a neľudskosť robiť ako za čas Bánffyhovho panovania, ale o čistých voľbách ani chýru nebude. No, a či nemali sme pravdu? Môže volakto povedať, že liberálna strana v čas voľby statočne sa chovala?

Zákon prísne zabráňuje úradníkom kortešovať, voličov napájať, kupovať, hroziť sa im abo nátlak robiť na nich, aby zanechajúc statočnosť, na toho kandidáta hlasovali, ktorého bárs nenávidia, jeho zásady neuznávajú za dobré, ale ktorého im liberálna vláda núka. Či zadržal kto zákon z tých panákov, ktorí najväčší vpliv majú na voličov? Či notári, slúžnovci, viceispáni, šparkasoví direktori a iní úradníci a najutešenejšie kvietky tohoto venca: židi nekortešovali práve tak hnusne ako aj pred tým? Či nestatoční a bezočiví voličia nemali dobrú žatvu? Neušlo sa im hodne páleného a peňazi? Teda takto vyzerajú čisté voľby? Či to neni opovázľivosť od židovských novinárov, že oslavujú Szélla, ktorý ukázal

svetu, že vláda aj s čistými voľbami dostane väčšinu, lebo že vraj národ uhorský za liberalismom horí, len v ňom nachádza dobrobyt a spásu! Áno, majú prečo oslavovať vládu. Ľudová strana, ktorá pred voľbami toľko strachu im narobila, nevydobudla takého víťazstva, ako od čistých volieb nie len my, ale aj liberáli občakávali. Teda radosť je veľká medzi liberálnou čriedou. Židovskí a kalvinskí čarbári majú hody. Széll môže rásť od chváli, ktorú mu prespevujú. Pravda, papier je trpezlivý, znesie hoc aké cigánstvo, a vždy sa najdu hladoši a podlizači, ktorí za dobrú plácu vládu aj vtedy budú vychvalovať, keby posledniu kvapku krve nešťastlivého národa cicala. Len že tu sme my, ktorých nezaspí vláda, ktorí zvabíť nedáme sa, ktorí máme smelosť oproti nej postaviť sa, ktorí cítiť a myslieť vieme. My máme právo aj smelosť vykričať, že liberálna strana ohromnú väčšinu nemôže ďakovať «čistým» voľbám. Že pravdu máme, o tom kúria bude svedčiť, ktorej hnusné voľby veľkú robotu dajú.

Po tomto opovažujem sa pýtať, že vlastne na čo sú voľby, keď občania dľa presvedčenia — teda slobodne — nemôžu hlasovať, a na čo je snem, keď pre národ nič dobrého a užitočného nekoná? Veď tí ablegáti, ktorí tak alebo tak do krajinského domu sa dostali, v mene celého národa majú povolanie svoje konať, a len k prospechu celého národa účinkovať. No, a či je to tak? Kto môže povedať, že ablegátov dôvera celého národa splnomocnila k tomu, aby v mene jeho konali vážnu povinnosť svoju? Však národ pozostáva z viac milliónov občanov, ktorí rozličné a veľké farchy znášajú, volebné právo ale len niekoľko stotisíc má. Teda len títo tvoria národ, ostatní občania, ktorí práve tak znášajú farchy, vytvoreni musejú byť z kruhu jeho? Teda títo nie sú hodni volebného práva? Rád by vedel prečo nie? Je to spravodlivosť, zdierať chudobu bez odmeny páni principáli liberálni?

V tom páde snáď môžeme povedať, že ablegátov dôvera národa povýšila a splnomocnila k tomu, aby jeho t. j. celého národa záujmy zastupovali, jeho bránili, a za jeho dobrobyt robili, ináč ale nie. Len že k tomu inakších ľudí by sme museli mať, akých na našom sneme máme. Kolko je tam takých, ktorí povolanie, učenosť, srdce a statočnosť majú k tomu, aby zákondarcami sa nazvať mohli? Ľahko by sme ich

môhli počítať. — Ale u nás už snáď nikdy dobre nebude! Lebo národ sám nechce sa na noby postaviť a sebe pomáhať. Je slabý, ľahostajný a pokazený. Mal príležitosť k obrane svojej statočných mužov do snemovne poslať. Vykonal to tak ak sa patrilo? Či neodvrátil sa od ľudovej strany, a silou mocou napomáhal liberálnu vládu? Snáď z presvedčenia to robil? Veru nie! Nech teda nebedáka, neponosuje sa a nekvíli národ, keď mu vláda nové a nové farchy uvalí na slabé ramená? Nech sa nečuduje, že nad nami ešte ani len nebrieždi, a nebo nášho blahobytu tak ako aj vôľa naša ustavične zachmúrená je. Národ sám sebe nech robí výčitky, že nešťastie jeho v budúcnosti zväčší sa. Liberálna strana nespasí ho. Veľký počet liberálnych ablegátov nepolahčí trpkosti jeho. Ale tak sa zdá, že národ náš opravdivá živá mrtvola je bez ducha, a bez šlachetných citov. Neni v stave čo takého vykonať, čo by ho povýšilo a čím by prezradil, že má silu a vôľu k dobrému.

Je nevďačníkom oproti svojim priateľom. Čo vlastne zaspôsobilo smrť národa? Liberálne panovanie. Zkriesiť ho načím! Kto sa chytí na to? Snáď vláda s jej ohromnou väčšinou? Ach, to nikto nedožiješ! Teda na čo je ten veľký počet liberálnych ablegátov? Sú oni k nášmu dobrému?

Hovoríte, že zákoni tvoria pre celý národ! Zakony! Či Vy poznáte len jediný zákon z tých, ktoré s roka na rok robia a národ silia? Vysvetlil Vám ho kto? Pravda len vtedy ste sa dozvedeli, že jestvuje, keď ste ho nevedome prestúpili, a za to trestaní boli. Ukážte mi jeden zákon, ktorý by bol slúžil celému národu, pre ktorý ho vyniesli! Pýtal sa volakto národa, či potrebuje tie zákony, ktoré za tolké milióny peňazí pár ablegátov, vlastne jedna poslušná väčšina vlády do života uviedla? Veľký počet je tých zákonov: ale či povýšily, či blažily národ? Spravily ho vzdelaným, bohatým, mocným, mravným, pobožným: jedným slovom šťastlivým? Srovnávajú sa tieto zákony s božím nariadením a s Božou vôľou? Sú ony kresťanského ducha a smyslu?

To nie! Tak nečudujte sa, že celý národ klesá pod nimi, slzí a bedáka.

Kto zadrží desatoro božských prikázaní, a pri tom zadrží tieto tri božské zákony: Miluj bližného, ako seba samého; daj cisárovi čo je cisárové a Bohu čo jest Božie; čo nechceš, aby ti

iní činili, ani ty im to nečin: ten svetský zákon, ktorý len slabí a malicherní ľudia silia národu, nepotrebuje. Jak ale je potreba na takéto zákony, tie srovnávať sa musia s vôľou Všemohúceho, ktorý celý svet spravodlivo riadi, a starosť má o každého človeka, lebo len také zákony povýšia a spasia národ.

Či naše krajinské zákony takéto sú, súďte vy sami.

L. Záhorský.



## POLITICKÉ CHÝRY.

### Volebné pohyby.

*Slavná Nitra sa nepoddáva!*

#### Vo vágvečskom okrese porazili ľudáci židoliberálov

Veru teraz už len tak patrí sa hovoriť: slavná Nitra. Pred tým, keď sa o stolici nitranskej hovorilo alebo písalo, bolo v obyčaji ju nazvať len «zlopovestnou» Nitrou. A to preto, lebo liberáli mali v tejto stolici neprestajné hody, oni môhli robiť a aj robili dľa svojej farahúnskej samopašnosti čo len chceli. Vláda vždy mlčala a zažmúnila oči na všetky kúsky pánov liberálov nitranských, bo veď od pamäti sveta všetky okresy nitranské — spolu 11 — lífrovaly vláde samých štepených liberálov. A tak by to aj bolo zotrvalo aj naďalej, keby nebolo bývalo násilienstva Szalavszkocov, Tarnóczocov a zvlášte, keby neboli ľudom posielali na krky takých slúžnovecov ako sú mladý chytrák *Fülberger*, potom Čenkey, Szále a dr. Tóth. Týmto pánom prináleží najväčšia časť z toho, že ľud nitrianský väčšmi bojí sa dnes liberálnej strany nežli samého pekla. Jejich prismeté pohrdanie s právami občanov čestných prinútilo každého statočného človeka, v prvom rade ale velebné duchovenstvo, aby napnutím všetkých síl postavili sa s ľudom na obranu práv najsvätejších oproti svevoľným liberálom. A výsledok je skvelý. Pri bývalých voľbách liberáli zdrapili všetky okresy krome jediného prievádzkeho. Teraz obdržali horko-fažko len tri; sedem už stratili, a na ten ôsmy žabokrecký tiež nesmú ani pomysleť.

Porážka táto strašne omínila liberálov; oni to hneď cítili, že jestli nebudú môcť na bánffycký spôsob preháňať a odhadzovať voličov pri hlasovaní, bude po nich. Teda sa radili, čo robiť proti tým ľudákom. Nuž začali strašné ponosy púšťať proti našim, že ľud vraj je celkom zfanatizovaný. — Je to huncútska robota s tým fanatizovaním! Naši ct. čitatelia snáď ani nebudú rozumieť, že čo to znamená, byť zfanatizovaným! Nuž to by malo znamenať asi tolko, že ľud je tak divoko oduševnený za volačo, že už sám so sebou nevládze a hotový je aj tie

najstrašnejšie prečiny páchať. Teda liberáli z takéhoto fanatizmu nás všade obviňujú, bez toho však, že by čo len slovíčkom vedeli udať niečo takého, kde by sa ľud bol dakého prečinu dopustil. Síce páni liberáli sa sami dosť natrápia, aby ľud skutočne do divokej rozhorčenosti vohnali, a tak potom ho trizniť, žalárovať a prípadne strielať mohli. Ale ľud náš ostáva práve naopak veľmi chladnokrevným. A týmto podáva o sebe to najskvelšie svedectvo, že je vzdelaný, že má rozhľad o politike zdravý. Sláva takému ľudu!

#### Notár ujlacký Bihari.

V tom *vágvečskom* okrese narábali páni liberálni tiež veru nie s kostolným riadom. Ujlacký notár Bihari na pr. použil veľmi nebezpečných «fogášikov» patentovaných z doby Bánffyho. Začal ľudí prehánaf s exekúciami. Keď však pán Zmeškal klepnúl mu za to na prsty, utekal do Nitry pre vojsko a žandárov, ktorých dovedol za nočnej doby, keď všetko už spalo. Žandári zobúdzali ľudí a bili tých, ktorí nechceli otvorif. Hľa, jaká toto pekná farahúnska čistota volieb! Je len zázrak, že naši ľudia na vzdor všetkému tomuto nepodfahli a vytrvali hrdinský verne pri svojej strane ľudovej. Také veľiké pokušenie len opravdiví hrdinovia dovedú ovládať.

Vojsko minister rozposlal, ale milý pán Bihari nemadobudnú predsa rozumu. On si dovolil ešte jeden patentovaný kunštik. Došiel ta vp. kaplán *Gramantik* a chcel v zatvorenom dvore jedného gazdu poradiť sa s voličmi, ale pán notárko ráčil *brachialnou mocou* túto poradu prekaziť. Aspoň tak o tom píše sám pán Gramantik. Chuďák notár sa prenáhlil, nepomyslel na to, že do súkromného domu nesmie sa nik vrútiť. To je prečiň, ktorý tresce sa tak ako obyčajné vlámanie sa do bytu. Každý občan má právo na dvore svojom poradu držať. Budeme vidieť, čo z toho vykvitne, ale sa nám pozdáva, že to bude ktosi oplakávať.

#### Koľko jesto ľudových ablegátov?

Keby na dolnej zemi neboli sa sprisahali Košuthisti s liberálmi proti našej strane, môhli sme mať zajiste hodne viacej ablegátov. No pritom všetkom musíme Pánu Bohu dakovať aj za to, že nám predsa hodne pribudlo ľudových ablegátov. Dnes je ich už 24, a ešte daktorých dostaneme. Ešte tohoto týždna bude skončená náhradná voľba v *Stupave* a v *Pezinku*. V obúch okresoch máme tie najlepšie výhlady.

V *Žabokreckom* okrese bude nová voľba a tuším na *Čaci* tiež. Cteným voličom žabokreckého okresu odkazujeme, že liberáli budú zúfanlive kortešovať proti nám, ale nebojte sa, Boh bude s vami a vy skvele zvíťazite. Liberáli probujú strašiť vás pokutami, to nech vás nemýli. Vešať vás zajiste nebudú a všetkých pokutovať tiež nie. A či tie pokuty budú platné, to je otázka; veď aj naši ablegáti poznajú zákony a oni vás nenechajú v blate. Vidíte, jako po celej Nitre víťazíme, nuž pochlapte sa aj vy. Každý nech robí čo môže. Mládež nech chráni sa výstupkov. Keď sa liberálom tak páčiť bude, zaspie-

vajte im aj liberálne nóty a eljenujte za Rudnaya liberála. Len potom v poslednie noci nech každý dáva dobrý pozor nie len na seba, ale zvlášte na slabúchov, lebo jesto sa čo obávať, že kadeakí trhani budú slediť po nociach, aby pobrali nám v posledniu chvíľu voličov. Treba zariadiť všade nočnú stráž, čím viacej smelých chlapov, tým lepšie. Títo nech sú na pomoci voličom, jestli by ich v noci kto molestoval. Boh zachráň, aby ste ublížili volakomu, ale keby dobrovoľne nechcel odstrániť sa taký nočný korteš, treba pomáhať nášmu voličovi vyhodiť takého trhana. Kto je korheľ, nech sa ani neukáže z domu von, lebo by ho liberáli pomocou židovskej pálenky schytili. Aj na volbišti treba mať strážnikov, aby sa medzi vás nepchali lotrovskí naháňači.

#### Poučenie z vágvečskej voľby

je veľké a pre nás ľudákov nanajvýš potešitelné. Zvíťazif proti dr. Emmerovi značí veľa. Dr. Emmer patrí medzi tých liberálov, ktorých osobnú češť aj my uznávame. On nebol nikedy opravdivým Bánffyhúsárom, ba naopak, bol medzi prvými, ktorí spojili sa so Széllom proti Bánffymu. Je on aj bohatý a rozumu má snád aj za troch iných. Nuž toto hľa sú také okolnosti, že by nebol býval div, keby sa boli naši ľudia sklátili a hlasovali na Emmera. Ale práve toto víťazstvo naše proti Emmerovi svedčí o tom, že sú naši ľudáci úplne povedomí svojich povinností. Nebrali ohľad na osobu, lež len na tú politiku a na tie zásady, ktoré tá osoba zastupuje. A ponevác dobre vedeli, že politika liberálna je zákazonsná, preto bojovali proti tejto zlej politike a poranili ten zákazonsný liberalizmus, neberúc žiaden ohľad na osobné vlastnosti dr. Emmera. Toto je už potom politická zrelosť! Sláva takým voličom!

#### Volebná vojna v Debrecíne.

Pri každej temer voľbe boly menšie-väčšie pračky, obzvlášte ale tam, kde páni bratia kalvíni dolnozemski stáli oproti daktorej strane. Tak v Pincehelyi prekazili voľbu tým, že púšťali neprestajne loptošov medzi ľudákov a keď títo rozhorčení dali sa ich byť a kamenovať, žandári vypálili do našich asi 20 rán a siedmych nám zastrelili. Musela byť nová voľba a splašení ľudáci ostali v menšine. Aj to bol čistotay fogášik, čo?

Už debrecinských kalvínov väčšmi šetrili. Keď vyhlásil volebný predseda, že liberál zvíťazil proti Košuthistovi, Košuthovská strana vzbúrila sa, pretrhla vojanský kordon a šla kamenovať liberálov. Vojsko počalo ľudí sácať, rúbať, ale ľud sa bránil tiež. Nepokoje trvaly potom celú noc. Ľud rozobieral kamene z dlažby, potkol mnoho okien, poranil troch vojenských dôstojnikov a viacej vojakov a žandárov. Z ľudu traja sú na smrť a asi 70 ľahšie ranení. Vzbúry zapríčinili udajne bohoslovci, praparandisti a juristi, slovom mládež kalvínská.

V *svätoondrejskom* okrese prerazil — ako známo — predseda liberál Luppa malichernou väčšinou. Dopomohli k tomu kalvínské obce. Najpeknejšie zadržaly sa naše slovenské obce, obzvlášt Pilišský svätý Kríž. Nemci tiež

pekne sa chovali. Tým väčšia sláva patrí ľudákovi tohto okresu, lebo pokušenia, kortešačky boly ohromné, jakých tu pred tým nikdy nebývalo. No predsa voľba táto osožila strane našej, lebo to bola výborná škola pre budúcnosť. Ľudáci naši môžu byť predsa spokojní, však keby bolo šlo po pravde, boli by sme zviľazili istotne.

#### Ešte traja ľudáci.

Trebárs na Dolnej zemi na mnohých miestach veľmi zle zadržali sa naši voličia následkom strašného kortešovania Košutistov, no predsa dožili sme sa potešiteľnej zvesti aj zo strán dolnouhorských. Pri posledných náhradných voľbách zviľazil náš kandidát dr. *Franc Darányi* v okrese *bakšánskom* väčšinou 100 hlasov oproti Ignácovi Bergerovi. Zviľazil tiež náš kandidát *Gejza Szüllő* v okrese *letenyenskom*, kde liberálny kandidát, nemajúc pražiadnych výhľadov, odstúpil a tak Szüllő jednodhlasne bol volený. Veľmi špatný boj mali sme v *Peéri* s liberálmi. Tu pracovali liberáli zväčša v noci. Na duchovenstvo tak nehanebno hromžili pred ľudom, že sa to aj samým pohlavárom liberálnym zhnusilo a jeden z nich, Karácsonyi, pohrozil sa kamarátom svojim, že za tie špatné reči oznámi ich trestnému súdu. Vojakov a žandárov bez vsetkej príčiny posielali obciam na krky. Benediktinom z Pannonhalmy ešte aj po novinách nadávali do nočných tulákov, ačpráve títo páni ani na krok nevzdialili sa zo svojho kláštora. Ľudu sa toto zúfanievité kortešovanie úplne zhnusilo a tak stalo sa, že verne vytrvali pri našej zástave čistej a my slávne zviľazili sme. Voľbu túto vraj stroja sa liberáli napadnúť, len keby bolo prečo. Tu zajiste nerátali na porážku, lebo sa akosi veľmi jedujú. Že by táto voľba mohla byť zrušená, o tom ani reči, a tak náš nový ablegát: *Belo Jankovics* môže spokojne sa dívať na sršenie sa liberálov.

#### Vojna v južnej Afrike.

Búri sa budú pomstíť za tie neľudskosti, ktoré lord Kitchener pácha na kapských Búroch. Hlavný vodca Botha odkázal Kitchenerovi, že dosavád zo zajatých anglických dôstojníkov práve toľko dal zastreliť, koľko búrskych dôstojníkov popravili Angličania a zároveň mu oznámil, že od týchto čias za každého jedného popraveného búrskeho dôstojníka zastreliť dá zajatého anglického dôstojníka. Po tom vraždení, ktoré začali páchať Angličania v Kapsku, dalo sa hneď predvídať, že Búri budú pobobne pokračovať, ač staručký Krüger na porade búrskych vodcov v Hilverzume bol proti tomu. Londýnske úradné kruhy nemyslely, že Búri budú natoľko smelí a predpokladaly, že sa dajú vráždíť jako ovce: preto dostal Kitchener slobodnú ruku. Keď prišli chýry o vešaní a striefahí Búrov, len liberálna tlač sa ozvala proti tomuto barbarismu; teraz ale keď došly telegrafické zprávy o pomstve Búrov a Botha dal zastreliť toľko Angličanov, koľko Kitchener Búrov, celé obyvateľstvo sa rozhorčilo. Mnohé popredné rodiny obávajú sa o svojich členov, že ich v zajatí popraví; a takých rodín je veru mnoho. S veľkým rozhorčením obracia sa verejná mienka proti

vláde a žiada, aby bol Kitchener odvolaný a postavený pred súd, lebo, hovoria, zašpinil anglickú česť. Ale keď aj Kitchenera neodvolajú, zdá sa byť isté, že mu zakážu popravovať kapských Búrov. Lebo nech Kitchener pokračuje v svojej neľudskosti a Búri zdecimujú v ich zajatí nachodiacich sa anglických dôstojníkov, v Londýne môže povstať taký ruch, ktorý môže smiesť celú vládu. Hromadné vraždenie kapských Búrov bolo poslednou, zbraňou v ruke Kitchenerovej, aby potlačil povstanie v Kapsku a táto zbraň obrátila sa proti nemu, lebo hromadné popravy vzbudily len tým väčšiu nenávisť proti Angličanom. Čo bude teraz robiť Kitchener proti povstalcovi? Moc Angličanov v Južnej Afrike sa otriasa, veľmi otriasa a môže sa stať aj to, že nielen že nedostanú slobodné republiky, ale ľahko môžu prísť aj o Kapsko.



#### Soznanie a poďakovanie.

Na spomoženie ľadovcom spustošených občanov obci Veszele nasledovné milodary prispely:

Dr. G. Zechenter, Kőrmöczbánya 5 korún; Ján Jablonszky, Alsó-Lipnicza 20 k.; Michal Vrabel, Liezen (sbierka: Michal Vrabel 1 k., Žán Chudík 1 k., Ján Chudík blanár 1 k., Pavel Danyo 1 k., Juraj Ondreaš 1 k.) spolu 5 korún; Štefan Juráček, Nitra 2 k., František Doránszky, Námesztó 2 k.; M. Ladislav Herbst, Proszék 8 k., Ján Bežo, Szenicz 21 k.; F. Bánás, Budapest 2 k. 4 h., Michal Szlanyinka, Lednicz-Rovnye (sbierka: Adél Barta 4 k., Ján Kobilansky 5 k., František Kreicz 1 k., Jozef Holz Müller 1 k., Vencel Indro 1 k., Karol Pfeffer 1 k., Vencel Stuler 1 k., Ján Hoffman 1 k. 30 h., Jaroslav Faith 1 k., Martin Zeman 1 k., Ignác Zuber 10 h.) spolu; 17 k. 40 h., Anton Klinovský, Szlancza 20 k., Ján Badik, Sykalité 6 k., Michal Pollák, Liezen (sbierka: Michal Pollák 1 k., Jozef Chudík 1 k., Manó Jakša 1 k.), spolu: 3 k. — Štefan Huczik Nyiregyháza (sbierka: Matej Talos 1 k., Terezia Labaj 2 k., Š. Huczik 3 k.) spolu 7 k. — Cyrill Schieffendecker, Ó-Buda 10 k. Sbierka v Bobrove 23 k. 70 f. N. N. Ó-Buda 4 k. 58 f.

S najsrdečnejšou vďakou za zaslané milodary ďakujúc a úpenlive prosím milosrdenstvom nadchnuté srdca ktorých som v mene najsv. srdca Ježiš poprosil, by i na ďalej s milodarmi ráčili napomôcť a uľaviť tú nevysloviteľnú biedu tejto nešťastnej zastihnutej obce. — Ubiedení ľudia aby od hladovej smrti sa zachránili, hromadne a v najväčšom nedostatku a núdzi, zanechajúc a opustiac svoje bydliská do cudzozemska, (najviac do Prus) sa vysťahujú, tam — čo vyhnanci s najtrudnejšími a srdce žialom naplnenými pocitami sa túľajú o chlieb a o prácu sa uchádzajú.

Veszele (Orava) dňa 21-ho okt. 1901.

*Matej Zeman*, administrátor.

## Marianská slávnosť na pútnickom mieste v Malej-Vesky.

Zem naša horňouhorská je pri všetkej neurodnosti svojej krásna a bohatá, krásne vrchy a doliny, ktorými ju Stvoriteľ obdaril, krásne chrámy, kaplnki a križe, ktorými je tak husto posiatá, či sú to nie jej okrasou a bohatstvom? Chráme naše katolícke sú kráľovské paláce vo velebnej Sviatosti prítomného Kráľa nášého nebeského, s ktorým nielen obcováť, ale ho aj k sebe čo hosťa kedykoľvek prijať môžeme.

Okrem toho, viac ako ktorúkoľvek inú zem, obdaril Boh zem našu horňouhorskú pútnickými, zvlášť Marianskými miestami. Dojímavý a radostný je pohľad v čase letnom vidieť zástupy slovenského ľudu putovať k milostivému trónu Matky Božskej: na Staré Hory, do Šaština, do Marie Thalu, do V. Topolčian, do Dubnice a na Mariansku Horu Levočskú. Medzi Prešovom a Košiciami v stolici Šarišskej sú dve pútnicke miesta Marianské, z ktorých jedno je Malá-Veska.

Obec Malá-Veska leží v utešenom údolí asi dve hodiny cesty vyšej Košíc. Obec táto je tak šťastná, že na jej chotáru asi pol hodiny cesty od obce, jest jedno krásne vyvýšené miesto pod lesom, ktoré Matka Božia sebe vyvolila a na ňom slávny trón milosrdenstva svojho postavila. Už blízko 300 rokov stojí tu slávny chrám Jej, do ktorého každoročne tisíce nábožných pútnikov putuje k zázračnému Jej obrazu, ktorý sa tu nachádza. Strážcom tohoto milostivého miesta je dp. Štefan Kružilák vice-archidiakon a farár kostolanský, ku ktorého farnosti aj obec Malá-Veska čo filiálka je podriadená. Farníci títo sú vo svojom horlivom p. farárovi tomto zajiste šťastní. O jeho horlivosti je človek hneď presvedčený, keď do farského jeho chrámu vkročí; lebo tak skvostne ozdobený chrám Boží človek choďkde nenajde. Jako veľký ctiteľ Matky Božskej a starostlivý otec o spasenie svojich veriacich uviedol asi pred desať rokmi do svojho chrámu arcibraterstvo sv. ruženca. Tak horlive ctí a opatruje aj sebe sverený drahý poklad, zázračnú Matku Božskú na mieste milostivom. Každú tretiu nedeľu so svojimi farníkmi k nej putuje, tu služby Božie vykonáva a v krásnych Mariánskych kázňach farníkov svojich k úcteniu Matky Božskej povzbudzuje.

Toho roku v deň Narodenia P. Marie usporiadal horlivý tento p. farár v chráme tomto milostivom zvláštnu jubilárnu slávnosť. Dňa 7-ho septembra o tretej hodine popoludnie, shromazdili sa do krásného chrámu farského všetky dosavád. prišli pútníci, a tu vystúpil na kazateľnicu miestny p. farár, a vyslovil svoju radosť nad veľkým k tejto slávnosti prišlým zástupom pútníkov, tiež nám vložil cieľ a význam tejto slávnosti. Po tejto reči pristúpil k oltáru a zaspieval Veni sancte, a tak sa pohnul pri speve litanii o všetkých svätých veľkolepý prôvod jubilárny. Dojímavý a radostný bol pohľad, jako tento krásne sriadený prôvod kráčal dolu vrškom od farského kostola, prez dve obce, hore krásnym údolím až k milostivému

chrámu Matky Božskej, ktorý bol stromkami a vencami pekne okrášlený. Na čele prôvodu kráčali traja kňazi, z ktorých prostredný niesol veľký križ. Tak zástup ľudu so zástavami, ku koncu mnoho družičiek a kňazi oblečení v rochetkách, ktorých nasledoval prôvod sprevádzajúci miestny pán farár. Keď prišiel prôvod na svoje miesto, hneď bola kázeň o tom, jak veľký význam má pre nás rok jubilárny, v ktorom slávime koniec starého a začátek nového storočia. Kazateľom tejto dojímavej kázne bol dp. Štefan Kompañik farár z Brestova. Kázeň svoju začínil so slovami: «Keď nebudete pokanie činiť, všetci zahynete.»

Na ráno o 8-mej hodine po viac sv. omšách bola kázeň o hriechu smrtnom, ktorý je uhlavným nepriateľom Boha a smrťou duši našej. Všetko stvorenie svojho Boha poslúcha, len hriešnik ho poslúchať nechce. Nielen keď nám niekto z príbuzných zomre, ale i keď sa nám nejaká vec aneb statok stratí, dlhé časi ho oplakávame; keď ale obrazíme Boha, sme veselí a pokojne hrešíme ďalej, hriech je nám ničim. Kazateľom tejto kázne bol dp. Juraj Galyovszky farár z Červenici.

Okolo hodiny 11-tej kázal dp. Ján Ivanecký, farár z Lodzinej o úcte P. Márie a o prítomnom dňu slávneho Jej narodenia. Je to zaiste veľké významenie pre nás, keď sebe najvyšší Boh vyvolil za Matku jednu z našich dcier; našu sestru. Máme sa tedy tešiť a radovať, že sme v tak blízkom priateľstve s Bohom. Máme Márii v dôverovať a ju prosiť, aby jako niekedy kráľovna Ester, orodovala za ľud svoj z ktorého pohádza. Máme nábožne a sväto žiť, jako sa sluší na priateľov božích. Vten istý čas bola aj maďarská kázeň. Tri kázne boly slovenské a jedna maďarská. Po kázňach týchto bola slávna sv. omša, ktorú slúžil dp. Karol Antal dekanfarár z Cahanoviec.

Po tejto sv. omši nám nastalo bolestné lúčenie. Ťažko nám padlo lúčiť sa od Tej, po ktorej sme tak veľmi túžili. Rozlúčili sme sa s ňou v tej nádeji, že keď budeme žiť na budúci rok, zase ju tu možno i vo väčšom počte navštíviť prídem, keď by nás ale Boh zo sveta povolal, že Jej svätú obľučaj v nebesiach spátrime. Processia nazpät išla do farského chrámu kostolanského, v tom istom poriadku, jako v deň predošlý, len že pri tej bolo viac ľudu. Deň tento nám bol veľmi krátky, neb sme ho strávili na mieste tak svätom a velebom, u trónu veľkej kráľovnej našej, ktorá tak krásne miesto si tu obľúbila a v spoločnosti tak mnohých Jej ctiteľov. Daj Bože, aby to k našemu spaseniu slúžilo.

Slávnosť sa s končila s Tedeum Laudamus. Pútníkov tu bolo shromazdených do 5000, zástavy boly do 60—70 párov sviatosť oltárnu prijalo 2500 ľudí. Na budúci rok keď nám dá Boh života, opíšeme dejiny tohoto milostivého miesta v «Pútniku», kalendári Spolku sv. Vojtecha. Dal by Boh, aby všetci čitatelia «Kresťana» boly aj údami tohoto spolku.

Ctiteľia Matky Božskej, ktorí od Špiša aneb od Prešova ku Košiciam po železnici sa vezú, môžu chrám tento pútnicky neďaleko železničnej stanice «Szt-Istvány» vidieť a v ňom Matku Božiu pozdraviť. *Straka.*

## Vyzvanie k predplateniu.

Viacrázy vyzvali sme už et. čitateľov nášho časopisu, by pracovali na tom, že by «Krestan» do čim viac príbytkov dochodil, že by zásady krestanskej politiky čím viac sa rozširovaly.

Predplatná cena našich novín je :

na celý rok	... ..	4 koruny
na pol roka	... ..	2 koruny
na štvrt' roka	... ..	1 koruna.

Predplatiť treba len na túto adresu :

«Krest'an» kiadóhivatala  
Budapest, VIII., József-körút 35.



## Pozorujte!

**budete mať pekný nový Kalendár!**

P. vydavateľ «Listov sv. Antona» nahovoril mňa, aby som mu pomôhol zostaviť nový slovenský Kalendár pod názvom: «Veľký Obrázkový Kalendár Svätého Antona Paduanského».

Ponevác tu v Pešti pravdepodobne zaniknú dva slovenské Kalendáre (Sväto-Štefanský a Veľký Krestanský) a ponevác presvedčil som sa, že nový tento Kalendár má byť nie len raz tak veľký, lež aj dľa zovňajška tak vkusne tlačený u Sv.-Štefanského spolku, že takého Kalendára naši slovenskí katolíci ešte veru nemali: nuž pre tieto príčiny vďačne podujal som prácu zostavenia Kalendára. Vymienil som si však nasledovné:

1. Aby sme podali v ňom články najlepších našich katolíckych spisovateľov. Z tohoto ohľadu sme už z čiastky ubezpečení, bo nám jednotliví páni spisovatelia svoje príspevky už doposlali a kalendár je už v práci tak, že najneskôr o 14 dní vyjde z tlače.

2. Keď pozrete doterajšie Kalendare peštianské, nápadné vám musí byť, že na konci tých Kalendárov jesto všeliakých oznamov mnoho a mnoho, hádam aj vyše sta. A tie oznamy vychvalujú obyčajne kadeaké viedenské židovské obchody, alebo apatikárske sprostosti, ktoré ani fajku dymu nestoja. Prečo bolo tých oznamov toľko v tých Kalendároch? Len preto, lebo za tie oznamy *dobře platili* patriční kšeftári, teda vydavateľ Kalendára mal z toho znamenitý zisk. Preto stalo sa, že na pr. teše aj v «Lurdskom Kalendári» boly aj také oznamy, v ktorých sa hnusné, nemravné veci alebo lieky odporúčaly. V našom Kalendári *nesmie byť žiadnych takých oznamov*. My nechceme sprostosti odporúčať ľudu a ho na daromnicu zavádzať. Na miesto toho ale prosíme *všetkých čestných krestanských obchodníkov slovenských*, aby doposlali na niž udanú adresu svoje oznamy; *my len jejích obchody chceme odporúčať* a za cenu takú, aby sa tlač a papier

vyplatil. My už vyzvali sme jeden ráz našich krestanských obchodníkov o toto, no bolo márne, bo krestan je do všetkého farbavý i vtedy, keď jedná sa o jeho dobrô. V 10.000 kalendároch byť oznámeným je zajiste nemalá výhoda pre človeka obchodníka. Prosíme teraz *kohokoľvek*, ak zná poctivé krestanské obchody, ktoré môhol by svedomite odporúčať, nech zašle nám ich na nižudanú adresu, my si chceme svojich i zdarma odporúčať. Kalendár bude stáť 60 hal. a dáme ho tlačiť desať tisíc kusov, ktoré minúť sa musejú, bo ináč nebolo by možno dať kalendár tak veľký za tak lacnú cenu. — Z tlače vyjde asi o týždeň. Prihlásiť sa možno už dnes na niž uvedenú adresu.

*Krestanskí kupci teda, nezameškajte prečítať si tento oznam!*

Administrácia: «Listy sv. Antona»,  
Budapest, VIII. Szentkirályi-u. 28/a.

## Prošba.

Prestavanie a zariadenie dvúch škôl v sídelnom dome školských bratov pôsobí najväčšiu a najťažšiu starosť mojích chudobných veriacích. Dobre vediac, s jak veľkou radosťou prijali čitatelia veľacteného katolíckého obecnstva tú zvesť, že sídelné miesto uhorských školských bratov sem bolo osadané, z ktorého pre katolícké školy našej drahej vlasti statní učitelia budú rozposielaní toto povedomie dá mne úfať, že veľactené katolícké obecnstvo v uskutočnení tohto plánu, menovite v prestavaniu a zariadení tých hore pomenovaných škôl svojimi láskavými milodarmi bude mňa napomáhať. Preto najhlbšou úctou spojenou prosbou obraciam sa na veľactené katolícké obecnstvo čitateľov, aby boli tak láskaví svojimi milodarmi prispieť k prevedeniu tohto šlachetného cieľu. Aj tú najmenšiu obeť s povďačnosťou priímam. Prijatie milodarov v novinách budem kvitovať. Milodary prosím zasielať na meno nižepodpísaného.

Dano v Nitrabojne (pošta v mieste), 8-ho augusta roku 1901.

Ján Boll, farár.

## Pät' dní roku 1900 v Ríme.

Napísal Heraklius Porubský. (Číslo VIII. Katolíckých Hlasov, vydáva Fr. Richard Osvald.)

Zaiste nič milejšieho nemôže byť nábožným pútnikom, putovavším minulého leta do Rímu, než knižočka táto. Tu najdu opísané, čo všetko radostného zkusili a utešenými obrazmi znázornené, čo tam znamenitého videli; každý teda, kto chce sa milo rozpomenúť na svoje putovanie do Rímu, nech zaraz obstará si túto peknú knižočku. Ona hodí sa veľmi aj ako dar našim milým známym a príbuzným, bo takej knižočke sa zaiste každý poteší. Vôbec nemala by ona chybovať v žiadnej katolíckej rodine. Dostať u Fr. Richarda Osvalda, správcu fary na Teplej (Lenge, o. p. Bělábánya, Hont m.) Cena 40 hal., s poštou 45 halierov; 50 výtiskov 18 korún, 100 výtiskov 35 korún.



## BESEDNICA.

### Komu sláva ... ?

*Sláva drahej vlasti, milej našej matke  
Všetkým dietkam svojim rovno žehnajúcej,  
Synom ktorá všetkým rovné práva dáva :  
Krajine uhorskej vo tri vrhy sláva !*

*Sláva môjmu rodu, rodu slovenskému !  
Aká že premena s tým ľudom sa stala,  
Že už presvedčenie svoje nepredáva :  
Za to ľudu môjmu vo tri vrhy sláva !*

*Sláva ľudu vodcom, podavším si ruky  
K svornej za ľud práci, svätú jeho vieru,  
Vydobíjajucim sväté reči práva  
Bohatierom týmto vo tri vrhy sláva !!*

*«Vše za ľúby národ!» Budiž heslom našim  
V dvadsiatom stolyti svobody a práva  
Kto mužne vystúpi, proti prúdu pláva  
Tomu junákovi vo tri vrhy sláva !!!*

*Rupert Rehák, benediktín.*

### Ženský meeting čili porada o budúcich vol'bách a o revízii liberálnych manželov.

— Ctená porada, drahé sestričky ! Nevieľ čo sa to postváralo s tými našimi mužskými voličmi ! Každý doniesol v noci smradlavú hubu od páleného, od cibule a cesnaku domov. Zajiste museli hlasovať, piť a jesť na tej strane, ktorá uviedla a udržuje ten cibilný sobáš a ktorá svedčí, že Kristus Pán nemá pravdu ani cirkev, že by naše katolícke sobáše boly sviatosťou, ale že ona, tá stránka má pravdu, na ktorej sú pokrstení a v prevahe nepokrstení liberáli a mncho zlých katolíkov. Niektorí z našich pod volbou posehovávaných manželov doniesli ešte k tomu aj od strachu zababrané galoty, čo ich svedomie hrýzlo. My drahé sestry musíme našich manželov «revidovať» a žiadať «revíziu» nie síce revíziu ich galôt a úst, ale ich charakterov a nášeho práva s nimi obcováť alebo neobcováť.

Náš meeting a schôdzka má veľkú a ťažkú úlohu v tejto dôležitej veci a revízie.

— Iljen tetka stará Papučová ! — zavolať ženský meeting — Iljen, čujme vdovu starú Zaoskovú ! . . .

— Ctené sestričky ! U nás žien je celá moc a sila, ktorú sme my ešte svetu neukázaly ani do veľku nepoužily. Na našej strane ženskej už od počiatku sveta je táto moc a sila, lebo diabel už hneď v raji pristúpil naj-

samprv ku našej stránke. Prvú visitu v raji spravil čert našej prebabe Eve ako korteš a tým pocitil naše pohlavie a dal mu prednosť, že sme my v done hlava. Ku Adamovi nešiel na kompliment, ba ani len do reči nevstúpil s ním : myslel si, že s takým mužským babrákom není hodno sa rozprávať o politike, že však žena Eva mu i tak povie a zradí, čo a ako má robiť.

Keď čert v podobe hada doplazil sa ku Eve kortešovaf, nepremenil sa na krémára korteša, ani pred Evou Adamovi ľudákovi — z ktorého ľudia pochádzajú — nenadával, ani so skleničkou ju neponúkal. Ale ju len pozdravil ako hladunký Nemeč : «má úcta a ruky libám milosť pani a hlava v raji.» A ponevác sa toto našej prababe zapáčilo ako sa vôbec takého čo páči každej babe, vtedy hneď počal čert korteš vysvetlovať svoj liberálny program, ktorý program s tým začal ako každý liberálny korteš : «To nie je pravda, čo vám ten kňaz Pán Boh povedal ; prečo, že by ste mali pomreť ? Ba práve naopak : sa vám otvorí oči a budete páni ako je Boh. To vám on len závidí, v raji chce byť on biskupom alebo aspoň kapitulnikom. O tom ani reči, že by ste sa mali do zeme vrátiť z ktorej vás on vzal.» Pálené, guláš a úrady im on nesľuboval, ba ani ích len s peklom nestrašil, to mu Boh zakázal. (To diabel si nechal pre Slovákov.) — Adam ako zbabelý muž schoval sa pod kortešačkou do šípa a do hlohu a keď ho našla žena, porozprávala mu aký hladunký pán bol u nej a ako pekne jej navyprával a nasľuboval, a že keď nebude Adam s ňou držať, že on sám zomre a že ona sa potom vidá za druhého. Chudák Adam sa naľakal, pristal na stránku liberálnu a čo mu Eva s čertom nasľubovali nedostal z toho nič, len roztrhané galoty, za ktoré sa hanbil a z raja zutekal a opálená Eva za ním. A čert, liberálny korteš sa pri plote rajskom smial až sa za brucho chytal.

Teda vidíte sestričky moc je u nás žien, a tak máme vpliv i my na politiku a na štáty a to vo väčšej miere nežli muži, ktorí i tak za nami idú a nie my za nimi.

To staré prislovie, že kde nemôže čert pristúpiť tam pošle starú babu a dľa okolností aj mladú — čo je nebezpečnejšie — prislovie toto pochodí z raja, je starobylé a treba ho ctiť, lebo ono má ešte aj po dnes svoju platnosť. A preto aj naši mužskí či pán, či nepán bývajú pod našou papučou to je znak našej moci a sily. K tomu cieľu nám diabol dal aj z damascirovanej ocele dobrý jazyk nabrúsený od slajfíra dvorného Belzebuba. Preto sme my ženy v stave usekírovať našich mužov tak, že musia z domu zutekať a rany svoje s vínom a pálenkou sebe v kréme poumývať a vyhojiť.

— Prosim za slovo — ohlásila sa stará Hromová.

— Čujme !

— Ctený meeting ! Do veľku sa o nás štáty nestaraly, ani sa veľmi nestarajú. To, čo ony niektorej hodia tú «poštu kráľovskú» to je malicherné, lebo ako by si ktorá kúpila z poštovej kassy širáčik bez dovolenia, hneď spravia pri direkcii páni taký škrek, krik, vresk, ako perličky sliepky, a s akýmsi «sabáltalanšágom» poštu odoberú takej chuderke, tak že keď by sa nejaký pisárik nad ňou

nesmiloval, by môhla zahynúť; a keď by si ju nevzal a ju oklamal, dostane hneď «apašági kerešet» a ona aj tak si s tým poradí.

Dve kassírky skríkly: «abcúg!»

Štáty všade len mužských do predu tisnú a všetko s nimi len zapchávajú. Liberálne štáty, ktoré ani neveria viac na sväté Písmo opovázia sa z neho ešte citovať: «že žena má byť poddaná mužovi» aj nás ešte k tomu vysmieávajú, že «musíme im dietky s bolesťou rodiť.»

Je-li to potom liberálna rovnoprávnosť, keď len my ženy musíme štátom s bolesťou dietky dávať? Prečo žeby sa nemali aj mužskí s nami v tej povinnosti podeliť?

Pri krstínach vedia víno sebe upíjať a sa radovať, že o jedného voliča, vojáka, úradníka je viac na svete a my musíme pri ich radosti za plachtami ležať a celé noce nespáť a plač nového úda štátneho počúvať a iné nespádne jeho znáša! Čo vo špitáloch tých pár oddielov vystrojili pre tých mužských, ktorí majú útrpnosť s našimi bolesťami keď štáty obdarovávame novými obyvateľmi a sami sa zo sústrasti podelia v bolesťach s nami všeliakej forme a podobe, tých toľko neni na počet, a to bývajú z väčša mladí neskúsení holomei.

A preto my žiadame «revíziu» a aj my chceme v štátoch požívať emancipáciu, úctu, vážnosť, slobodu a práva a nie len bolesti, lebo my sme najviac užitočné štátom. Kto že udržuje štáty s vojskom, úradníkmi v štajeramtoch s ministrami? My ženy! Bez nás by neboli oni. Výnimku robí exekútor, toho my neprinášame na svet — ľud hovorí, že toho čert posielal. Ponevác ale štáty náš ženy zanedbávajú, preto sme sa jednohlasne ustálily, že:

1. Od veľku ani jedna sa nevydáme, ani dcéram našim nedovolíme sa vydávať; však uvidíme čo pomôžu tie liberálne sobáše, keď my ženy sa nedáme sobášif. Aby sa ale v dome nejaká mrzutosť nezdvyhla, rēbudeme viac držať dievky slúžobné a frajcimerky, ani kuchárky v dome, len samých paholkov, kočíšov a mládenčov, aby nebola nejaká žiarlivosť medzi mužskými. A tak nebudú mať štáty voličov, ani ablegátov, ani vojakov atď. Štáty budú prinútené nás vo vážnosti, v úcte držať. Budú nám ešte aj premie dávať, by sme sa len vydaly, ako to jednúc bol urobil rímský štát, keď sa ženy nechcely vydávať; aj nás prosif budú!

2. Žiadame sa rozsobášif s tými mužskými, ktorým z úst páchne pálenka, cesnak a cibula — alebo sa rozijdeme od stola a z izby; ožratých mužov, ktorí sa pod volbami povracali, zatvoríme medzi ošípané, alebo do kurína, by ich slepačie vci vymóresily.

3. Liberálne krémy potresceme tým, že budeme len kávu piť a žiadne kvapky Hoffmanské proti žrávke brucha, ani škoricové kvapky viac nepijeme.

4. S mestskými panušími veľko- a bárs aj málo-možnými budeme paktovať a spravíme «fúziu» proti mužom a ak ešte raz bude ktorý smrdeť od cesnaku a cibule, vytrháme mu fúzy ako kopúnom hrebeň na znak, že sa nemôžu viac oženif.

— Ale stará pani Papučová, prosím za slovo! —

ohlásila sa kišašonka Olga Vydajsa — nuž ale čo bude s takou, ktorá by veľmi bažila za mužom a chcela by sa vzdor tej «fúzie» a «revízie» vydať?

— Dcéra moja Olguška! taká nech sa v Pánu vydá dľa slov sv. Pavla apoštola, ktorý hovorí: «lepšie je sa vydať ako od žiadosti byť pálením.»

— Iljen stará Papučová! — skríkol celý chór dievčenic — my sa chceme držať sv. Pavla apoštola!

S tým sa meeting skončil.

Komité:

*Irma Kávička*, kassírka. *Lujza Ihlička*, švajlena na čas sloboná klučiarka vo findlhauze. Pani máma *Vopatrillová*, liberálna gazdinka. *Káti Trčopisk*, sekletárka. *Olga Vydajsa*, protokollistka. Stará *Zaosková*, vdova bez štátnej premie. *Anča Buchačka*, zápisnička. Pani veľkomožná *Eleonora Blehaj*, figetlenségi tag.



## CHÝRNIK.

### Úctivé upozornenie!

Láskave prosíme ctených čitateľov, keď pošlú predplatok na noviny, nech nezameškajú prílepiť na poštovú poukážku, na — k písaniu určité — miesto svoju tlačenu adresu, t. j. meno a bydlisko, pod ktorou dostávajú noviny. S týmto s jednej strany poľahšia našu prácu, nadovšetko ale koniec môžeme urobiť takým neprávosťiam jako je to, že noviny v svojom čase nedochádzajú. *Vydavateľstvo novin.*

**Zdravotný stav Pápeža.** Z Rímu potvrdzujú tú zvesť, že zdravotný stav Pápeža je narušený. Záležitosti cirkve vybavuje kardinál Rampolla.

**Zasnúbenie kráľovej vnučky.** Jediná dcéra nebohého korunného princa Rudolfa, vnučka nášho kráľa po tieto dni zasnúbila sa s kniežatom Ottom Windisch-Graetz-om. Zasnúbenec narodil sa 7. okt. r. 1873. Knieža Windisch-Graetz je ulánskym nadporučikom v pluku arcikniežata Ottu. Dľa nemeckých práv jeho rod je rovný s panovníckymi rodami. Alžbeta narodila sa 2. septembra roku 1883.

**Zábavný večierok** poriada «Slovenský Spolok» v Pešťbudíne v nedeľu dňa 27-ho októbra večer v dvornej miestnosti hotelu Arcivoj. Jozef, Kerepešská cesta 79, (József Fhg szálló, Kerepesi-út 79. sz.) Začiatok večer o 8 hodine. Vstup voľný. Hostia srdečne vítaní.

**Stotisícová základina.** Vilhelm Zobel šopronský obyvateľ nedávno zomrel a poručil celý svoj majetok v hodnote stotisíc korún tamojšej evanjelickej cirkvi na detinskú nemocnicu. Toto je už tretie stotisícové dedictvo, ktoré šopronská ev. cirkev v tomto roku dedila.

**Nová škola.** Spišská obec Haligovec si celkom na svoje útraty peknú novú školu vystavila, ktorú prevelebný pán dekan Jakub *Hillay* 13. októbra v sprevádzke peknej reči posvätil a tak vznešenému cieľu katolíckej výchovy odovzdal. To je v skutku veľká obeta od takých chudobných ľudí. Keď by sa len aj na politickom poli to jest pri voľbách kresťanskej veci zaujali a nedali — ako až do teraz vždycky — od kadeakých priletých krivonosoch zviest.

**Prázdné byty v Pešťbudíne.** V tomto období (máj—november) r. 1898 bolo v Pešťbudíne 3023 prázdnych bytov, r. 1899 4200, r. 1900 5247 a teraz r. 1901 je ich 4651, k tomuto pride 2238 neprenajatých sklepov a iných miestností. — Je to za stavebnú horúčku.

**Tunel medzi Eáropou a Afrikou.** Francúzsky inženier Berlier robí návrh, aby Európa spojila sa s Afrikou tunelom, ktorý by šiel pod užinou Gibraltarskou. Dĺžka tunelu bola by 41 km.; stavba trvala by 7 rokov a stála by 123 mill. frankov.

**Platy učiteľov.** Dľa najnovšieho zákona, ktorý vstúpil do života koncom lanského roku, majú učitelia národných škôl v Bulharsku 960—2400 lvov ročného platu (lev=koruna); učitelia škôl meštianskych 1800—3200 lvov. Postup ide dľa služobných rokov.

**Ruská reč v Prusku.** Pruská vláda uzavrela, aby na území pri ruskej hranici pri vymenovaní o postupe colných, poštových a berných úradníkov bola dávaná prednosť tým, ktorí vedú po rusky. V Gdánsku, Brombergu a Berlíne vláda postaví naukobehy pre ruskú reč, do ktorých budú v prvom rade prijímaní naopočetní, neženatí, mladí úradníci. Tieto naukobehy budú trvať 9½ mesiaca.

**Kupectvo s dievčatmi.** «*Slowo Polskie*» uverejňuje mena 50. kupcov, ktorí žijú v Austrii a vykonávajú to najbezočivejšie kupectvo s dievčatmi. Vari teraz už len zakročia príslušné vrchnosti proti tým bestiam?

**Ztraty Angličanov v južnej Afrike** obnášajú dosiaľ 3270 officierov a 72.292 vojakov na mŕtvych a invalidoch; 837 officierov a 21.452 vojakov padlo na bojišti umreťo.

**Rovnoprávnosť žien.** Magistrát mesta Heilsbergu vo východnom Prusku vydal vyzvanie na všetky samostatné ženské, ktoré sú povinné platiť daň, aby v čas ohňa na daný signál ustanovily sa ne miesto nebezpečia a aby tam vykonaly vykázané im práce. Kto sa náležite neospravedlní, bude dľa zákona trestaný.

**«Antisemitismus v školách Pešťbudína.»** Zdalo by sa to na neuverenie, ale keď to píše arciliberalný «*Pesti Hirnap*», musíme mu to uveriť. Sdeľuje, že žiak IV. triedy elementárnej, plačúc, žaloval sa, že ho vlastný spolužiak povalil na zem, náležite vybuchoval a nadával mu pri tom do «smradlavých židov.» Rozpráva ďalej, že v patričnej škole žiaci rozdelení sú na troje: v prvom oddiele sú kresťania, v druhom židia, v treťom ostatní, ktorí sa do prvých dvoch oddielov nevzmestili. Dľa toho nazývajú sa vraj potom triedou kresťanskou, židovskou a miešanou a stoja vraj v stálom boji. Jestli sa daktorý

učiteľovi žaluje, tento sice pokarhá samopašnika, ale tým horšie je potom udavačovi. Učitelia odôvodňujú taký poriadok tým, že je to pre vyučovanie v náboženstve prospešné, mimo toho kresťanskí žiaci nemusia tratiť hodiny pre sviatky židovské.

**Noviny Malých.** Ročník III. Číslo 1. Vychodia s mnohými obrázkami do roka osem raz, počnúc od októbra do mája, vždy 15-ho, v kníhtlačiarňi *Jána Bežu* a spol. v Senici. Cena čísla 2 kr. = 4 haliere. «*Noviny Malých*» sú pre rodičov výtečnou pomôckou pri výchove detí.

**Útok jedného pochabého človeka.** Z Meranu oznamujú: Jeden manheimský lekár, istý Ladenburger, ktorý pred niekoľkými dňami došiel sem aby sa zotavil, dňa 19. októbra predpoludní sa prechádzal po Via Canale; zrazu sa vrhol naň jeden Nemeč, ktorý tiež cieľom vyrážania ta prišiel, a štyri rázy strelil naň z revolvera. Ladenburger je nebezpečne ranený. Útočnika chytili; lekári konštatovali, že postupuje z rozumu.

**Notár defraudantom.** «*Frankfurter Zeitung*» oznamuje z Zürichu, že tamjší notár menom Müller defraudoval deväťdesiatpäťtisíc frankov. Defraudanta zatkli.

\*\*\*

**Podakujúci prípis.** Od 9 rokov trpela moja manželka na bolenie hlavy, závraty, lúpanie v údoch a bezsnivosť a ja upotrebil som od Vás odporúčaný a prospešný duplovano-elektromagnetický kríž R. B. N. 86967; jej boľastiam sa na toľko uľavilo, že sa teraz celkom zdravá cíti. Tak som Vám podľzen aj s mojou rodinou tú najväčšiu a najúprimnejšiu vďaku. — *František Hatschka*, maliar, Budapest, Gizella út 42.

Tento podakujúci prípis obdržal pán Albert Müller, Budapest V. Vadász-utca 42/Z., vynálezca elektromagnetického kríža R. B. N. 86967.

## Podakovanie!

Povďačným srdcom vyslovujem moje podakovanie tej veľikánskej a významnej kresťanskej stránke, ktorá sa pod tú zástavu shromáždila, ktorú ľudová strana v ružomerskom volebnom okrese mojím rukám sverila.

Podakovanie moje ďalej srdečne odávam dôstojnému katolíckemu kňazstvu, ako aj prevelebnému evanjelickému duchovenstvu, ktoré sa vo všeobecnom kresťanskom lône spojilo, aby sa oproti obrazeniu, utvorením cirkevno-politických zákonov na celom kresťanstve spáchanému brániť mohlo, ako aj, aby oproti ľud potlačujúcejmu lúpežníctvu svevolného liberalizmu sa postavilo a jemu rozširujúce hranice zamedzilo.

Srdečne vďaky odosiadam tiež tomu dobrému ľudu, ktorý mňa tak velice prenasledovaného nezanechal a svojou dôverou tak vzmužile podporoval.

Konečne odpúšťam aj tomu, ktorý zapríčinil, že som v menšine zostal. nie mňa, ale kresťanstvo a dobrobyt ľudu zakopal, keď jeho veriacich do odporného ovčince vohnal.

Dano v Liptovskom Sv. Mikuláši dňa 13. okt. 1901.

*Gyula Palugyay.*



## DOPISY.

Z rudnianskej doliny.

*Veľavážený Pán Redaktor!*

Prestáli sme jednu voľbu, všetko tak sa nám zdá, že zavíta druhá. Z jednej víťazne vystúpili sme pri našom Rakovském; ufame, že ani pri druhej neupustíme od našej zástavy. Sláva ľudovej strane! že to i my známe už raz zo srdca vyslovíť, my, ktorí zaznávaní boli sme od bratov našich preto, že málo dobrého počuli o nás, tým ale menej, ponevác nedržali nás za privržencov ľudovej strany. A žiaľ Bohu, tak tomu bolo až do najnovších časov. Mnoho všeličoho prehodilo sa v poslednie roky na našej doline, tak sa nám zdá, jak by sme sa z tuhého sna prebudili. A Bože, jaký to bol tuhý a škodlivý sen! V mravoch našich ďaleko upustili sme od poriadnosti, lebo nešťastlivý a škodlivý trúnok zaslepil nás mnohých. Otrokami sme toho boli nielen mužskí lež i ženské, čo viacej, i samé dietky naše priučali sme ku škodlivej otrave. Niet preto divu, že majetky naše pomínuly, dostaly sa do rúk krivonosov, bez toho, že by títo boli pracovali na ne. Ku tomu kleslý náš duch o budúcnosť, biedy a iné neduhy ku tomu nás priviedly, že čo zaslepení oddali sme sa do pazúrov strašného úžerníctva. Povstala z tohto všetkého toľká chudoba, že celé obce poronené spúšťali sme sa Boha, nedbali sme o sv. náboženstvo naše a aby sme kajúčne vyznali: za trochu smradu zapredávali sme duše naše a preto pri voľbách dali sme sa ak bezrozumné zvieratká na stránky tých, ktorí nás zakúpili. Taký bol žalostný stav náš až do posledných rokov. Niet preto divu, že i doline našej dali také meno, ktoré ani vypovedať nechceme. Mnoho, veľmi mnoho zmenilo sa avšak v posledných časoch u nás. Čo pôsobilo divotvornú zmenu túto? Komu že poďakovať máme, že zbudil nás zo sna? Boh predovšetkým sľadil v nekonečnej milosti svojej na zblúdené ovečky svoje a prozreteľnosť Jeho dala nám duchovných i iných dobrého ducha mužov, ktorí zaujali sa nás bedárov. Včul uznáme len ťažké práce tých, ktorí neprestávali slovom božím i príkladom nás neprestajne upomínať a večný cieľ náš pred oči stavať. Mužovia títo ducha horlivého avšak zasiahli účinkovaním svojím i do spoločenského života nášho.

Rudnianskej doliny všetci kresťania — len niektorých vyjmúc bojovali sme pod zástavou ľudovej strany! A buď Bohu chváľa, zvíťazili sme, ačpráve nedajú sa vyslovíť pokušenia jakým vystavení sme boli. Liberáli pracovali peniazmi, vábili k pijatike, sľubovali pasienky, hory, drevo, ponúkali slamu atď. Nemohli nás podviešť ačpráve bieda naša je až pri veľiká. Vo Valaskej Belej (Bélapataka) notár a privrženci jeho posľedili po všetkých

lazoch, nedbali na zákon, lebo dľa úsudku jejích ten len ľudová stránka má zachovávať, — a predsa ľud náš sa nedal. V kostolanskej farnosti brúsily už iné firmy, jako i po obciach farnosti rudnianskej. Tu poštár, menom Braudisi i so synom, Gustáv Kubinyi, bývalý sirotský, poštár, notár a z podpálačstva kedysi podozrievaný Grün jako i celý zástup židovský zhádzali sa nocami na obce a tak pokušovali nezákonnitými prostriedkami omámiť ľud na stránku Rudnayho. Podobne dialo sa i vo farnosti diviackej. Poučení avšak od vodcov našich na 45 vozoch tiahli sme deň pred voľbou do Skačian. Srdečne víťanie pohostinnosť, zaopatrenie i nocľah jakú nám tam dali, ani sme nezasľúžili od týchto príkladných občanov a horlivých ľudákov. Tu ná mieste tomto vyslovujeme im poďak náš za všetkú lásku Jejich. Na druhý deň spojení s nimi, dotiahli sme do Žabokriek, kde vzdor všetkým nátlakom, podplácaniam a navádzaniam dokázali sme, čo veľikého ľud previesť zná, keď spolu drží.

Pred voľbou niekoľko dňami liberáli i do obce Rudná dorazili, že by v kruhu rozmnožených našich židov programnú reč kandidát držal. Na ten čas i niekoľko gazdov ta rozličnými figlami sohnali. A tu sa traja Rudnayovci veľmi vyznačili. Kandidát ani ústa neotvoril, otec avšak jeho rozprával miesto syna a Rudnay főkaptány tiež tak. Samochvála familie bola reč jejích a brezrozumné osočovanie kňazstva. S programmu zhola nič. I do duchovného rudnianského sa chytili a najväčšiu vzdelanosť v tomto dokázal p. főkaptány mesta Budapest. Keď ho nezdvorilosťou napadnul, prečo prišiel načúvať reč jejích? Preto jak zdivený dali sa do neho.

Ešte jedno. V deň pred voľbou jako stránky tiahly v obci Joškofalu i muzikanti z D.-Újfalu hrali. Nenadále dorazil ta slúžny doliny, brat vyvoleného Abaffyho, a aby on dokázal opravdivého liberálneho ducha svojho, priskočil medzi muzikantov a spýtal sa týchto: «Ktorej stránke hráte?» A keď odpoveď dostal že ľudovej, odvetil: «Ľudovej stránke teda hrať nesmiete» a že by zákazu väčší dal dôraz, k tomu, ktorý na klarinet hral, priskočil a odňať mu ho chcel, ku čomu tento avšak neprivilil. V zlobe ducha pomstu kúval a túto 15. t. m. vyliali keď zo spomenutých muzikantov štyroch, ktorí raz všetci, pred voľbou hrajúce cez dolinu pretiahli po jednom na 50 korún trestal alebo každého na 5 dní arestu. Túto nestrannosť dal pocítiť i trom raz spievajúcim kortešské nóty. Jedonkaždý má zaplatiť za spievanie budú 5 korún alebo deň odsedi. Apellátu spomenutí zadali a ufame že pravdomilovný podžupan obstriha trochu prílišnú horlivosť p. slúžného a i protokolom z prípadnosti v obci Joškofalu mu trochu podkúrime.

Z prípadnosti dňov týchto pamätných ešte niečo. V Žabokrekách židáci keď videli, že prepadnú, obávali sa samotní domov ísť a preto že by dokázali v zmužilosť svoju pod ochranu duchovných našich sa odporúčali — proti ktorým po čas celej voľby najbesnejšie zúrili. Tito najväčšou ochotnosťou privolili ku tomu a ubezpečili ich, že vlas na hlave sa im nezohne; ačpráve neškodilo by im kryvé nosi jejích trochu ponarovnávať, tak asnaď zme-

nili by sa vo svojom chovaní. Neučinili tak, lež vlakom tiahli domov a tam kdesi od šuhajov i detí kamením privítaní boli.

Oduševnenosť naša za ľudovú stránku je všeobecná a i tých sa už zmohla, ktorí pri ostatnej voľbe dali sa omámiť. Jak sami tvrdia, na židovskú stránku nedajú sa viacej očankať. Áno i dietkam svojim do srdca zaštepia, že by sa chránili liberálov. S Bohom! Nech žije ľudová strana!

\*\*\*

#### Voličom okresu seneckého.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

Zvíťazila u nás liberálna strana a ľudová prepadla. Pýtam sa vás, prečo? Kto je tomu vina? Snáď liberáli? snáď židia? snáď judáši: kaplnský, čekléský, ivanský a horvátgurabský? Snáď úradníci, snáď horlivec šarfický? Iste aj oni! Oni sľubovali a hrozili, oni platili, oni dali žrať a piť. Ale neumývajte si ruky jak Pilát, však aj my sme vina našej skázy! Pravda, liberáli všetci votizovali? Sotva zostal aj jeden doma! A ktorý neprišiel, toho doviezli, ako teľa na jarmak. A predsa temer 400 ľudí nehlasovalo! Kam patrili tí? Či neboli tí naši? Neboli tí skoro všetci ľudováci? Prečo nepišli? Keďby boli tí svoje drahozaslúžené právo použili, či boli by aj vtedy liberáli zvíťazili? Nehovorme: «marné je naše namáhanie, nemôžeme zvíťaziť!» Môžeme zvíťaziť a musíme zvíťaziť, len budme mužovia, ktorých zakúpiť, ktorých zvrábiť nemožno! Nebudme skúpi, nezanedbajme naše právo pre jednodennú prácu! Priatelia drahí, ktorí ste boli horliví, a ste vydržali pri našej zástave, netraťte nádej! Budúcnosť je naša! Pracujte už teraz, aby sme v budúcnosti silní boli a zvíťazili! *Verbujte priateľov «Kreštanovi»*, obzvlášť tam, kde ešte Kreštana a ľudovú stranu nezajú! Vy ste boli silní, lebo ste čítali Kreštana, aj oni budú, — a zásluha bude vaša! Buďte všetci apoštolmi tejto dobrej veci! Pošlite prečítaného Kreštana vašej rodine na také miesta, kde Kreštana nečítavajú, kde preto ľudovú stranu nepoznávajú, kde ľud pastierov nemá. Buďte vy im pastiermi! Vyše 900 nás bolo, keď každý z nás len jedného ľudáka sverbuje, ani brány pekelné nás nepremôžu!

Nech žije ľudová strana!

Volič.

\*\*\*

Z Velkej-Bytčei.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Dôstojný Pán Redaktor!*

S veľkou úctou prosím slávnú Redakciu nášeho všeoblúbeného «Kreštana», by ráčila mojich pár riadkov uverejniť.

Jako v celej krajine, tak aj u nás v Bytčei bola ablegátska voľba. Keď by kortešovanie, odplácanie a napájanie úplne zahynulo, nuž aj u nás by ľudová strana bola väčšinu mala, pri takomto ale zachádzaní musela prepadnúť na tento čas. Moja maličkosť tiež bola od niektorých občanov upodozrievaná, že som na liberálnu stránku kortešoval. S týmto sa ale tu verejne osvedčujem, že nikde a nikdy som ešte nekortešoval ani mňa

kortešovať ešte nevidel. Následovne túto výmyselnosť len za podlú lež a daromné osočovanie privlastnujem privlastnujem tomu, ktorý takéto reči najprvej od volákial z vetru vzal a zas' do rebro pustil. Myslím že dost zrejme osvedčenie dávam.

Shlbokou úctou

*Peter Tyápay*, revírnik.

\*\*\*

Nyitra-Ujľak.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Blahorodý Pán Redaktor!*

Prosím ponížene keby ste ráčili týchto pár riadkov uverejniť. Pred voľbami, ktoré sa vykonávali 2. októbra, posielal náš notár, *Gejza Bihari* ekzekúcie po občanoch, tým cieľom, aby ich môhol od ľudovej strany odplašiť. 21. okt. budeme mať náhradnú voľbu, teda prišiel k nám 14. októbra náš pán kandidát *Dezider Horváth* aj pán *Zoltán Zmeškal* už vyvolený vyslanec. Vo svojej krásnej a hrdinskej reči spomenul medzi iným toto: Ja som počul, že váš notár posielal vám ekzekúcie, ktorí ste ešte porciu nevyplatili. Toho sa vy nebojte, že by vám volaktóremu predal voláku vec, lebo do 15. novembra nesmie nič predať za porciu; dotiaľ je termín. Za to ale sa usilujte, volákdě si pohľadajte peniaze lepšie bude, keď si čím skôr vyplatíte. To bolo v pondelok, a potom pán *Zmeškal* poznamenal, že keď by sa volákomu opovážil notár do stredy voláčo predať za porciu, potom aby sa to oznámilo pánu *Zmeškalovi*, že on 24. októbra, keď sa sídu ablegáti do snemu, bude interpellovať ministrov, ale že je istý, že potom náš notár v našej obci viac chleba žrať nebude. Radosti nad rečou pána *Zmeškala* nebolo konká-kraja.

Na druhý deň t. j. 15. okt. išiel notár do Nitri, a toho istého dňa v nocnú hodinu prišlo k nám asi zo honvid-hušárov jako keby bola rebelia. Samé to vojsko hovorilo, že no, my sme prišli jak na Vojnu, a tu je ľud tak tichúčko, ani nemôžeme ľud pozobúdzaf. Ľud bol rozospaný a žandári veľkým hrmotom a krikom zabúdzali ľud, a keď voláko hneď neotvorel, lebo nevedel že má prínst vojsko, toho hneď nabili. Jeden dostal zaucho od žandára, druhého sotili, tretiemu vojanskí oficier sa šablou okno vybil. Všetek ľud naplašený v nocnom pokoji. A notár dal vyhubnuvať, že aby sa ľud neshováral jeden z druhým, lebo že ho vojaci chytá a zavrú.

Poáznmka. Proti tomuto s vevolnietou hneď zakročilo sa telegrafične u ministra, a minister hneď rozkázal rozpošľaf vojsko.

*Horlivý ľudáci.*

\*\*\*

Z Velkej Lihoty.

Pochválen Pán Ježiš Kristus!

*Velactený Pán Redaktor!*

Už zo všetkých strán som čítal dopisy v našom oblúbenom «Kreštane», len z našich tu okolitých dedinôk ešte žiaden. Preto chytám ja pero do ruky a prosím pp. Redaktora, že by aj mojím riadkám dopriali miesta.

Cheem i ja svetu a ct. čitateľom nášho Kreštana známo učiním, že i my sme Velko-Lihotania tiež Malo-Lihotania a Podráčania pravdiví ľudáci chľap do chľapa

a boli sme vytrvanliví pri ľudovej strane pri minulej voľbe a chceme aj na ďalej pod prapúrom ľudovej stránky zostávať. Lebo nás nepomýlil ani ten huncútsky židovský figel v deň voľby, ktorý židia učinili, a síce taký telegraf nám zaslali do Žabokriek v deň voľby: «Lihota celá v ohni, pre Boha prijdte hneď». Podpis: Štefan. Ale sme my vedeli, že je to len huncútsvo židovské, preto sme my neutekali domov. Toto je dôkazom, že akých figlov sa smradúsi lapali, keď sa ináč svet nechcel dať podplácať, bárs im aj po 20 zl. dával. Pán notár s pisárom ten len sa tak na ticho prehovoril po dedinách, nikomu že nič ani nehováral, lebo pri predošlej voľbe ho boli v Malej Lihotke kamenným dáždom ženi uctily. Týmto ináč česť aj sláva prináleží, lebo beda by tomu voličovi bolo, ktorý by sa ľudovej stránke nepridržal, ale sa aj zdržali tak ako jedna reťaz. Na čele s pánom ryehtárom z 31 voličov odhlasovalo na p. osvieteného Rakovszký Štefana. Preto i ďalej buďte tak vytrvanliví pri ľudovej stránke a privolajme všetci jedným hlasom: Sláva! vo tri vrchy sláva ľudovej strane!

*Jeden volič.*

\*\*\*

Pochválen Pán Ježiš Kristus!  
*Prevelebný Pane!*

Z Pajštúna.

Uctivosťou budem prosiť veľaváženú Redakciu, keby mojich pár riadkov, ktoré som si z pána stupavského farára kázne zamerkoval, uverejnila. 13-ho októbra náš pán farár mali kázeň z celého dejepisu e zemepisu. To evangelium som rozumel, ale keď evangelium prečítali, porag sa kazateľnica triasla čo sa nad okýmini ľuďmi stupavskými zlostili. A nadali im do moravcov, nemcov, talijanov a čehov a všetky mená pospomínali, len horniakov a židov nie, lebo oni sú aj sám horniak, so židmi držia aj s pánom Komlóšim. My sme hneď vyrozumeli, že to všetko padá na ľudákov, ale sa tomu smiali aj sami liberáli, nie len ľudáci, že on vie takú peknú kázeň vyložiť.

Rozkladal o komsí, že proti zákonu reptajú, to že nepatrí proti vláde. Oni, že keby mali tú moc, že by dali takýchto rad radom vystrielať, po dve guľky im dať, že tí inšieho nie sú hodní.

A budem pána Zaoska prosiť, by to mne nejak s tým jeho lampášom vysvetlil, prečo takú dôveru má náš páno v tých liberáloch. Ja úfam, že ten lampáš nám to vysvetlí.

Prosím, niečo z toho vyberte, však po druhé to ja ináč namastím do toho milého Kresťana však chodí aj ku mne, ktorého ja nezanechám.

*Podhorný.*

### Odkazy redakcie.

**Do pozornosti všetkým:** Kto chcete predplatiť, alebo adresu svoju premeniť, alebo kto reklamujete, vždy len takto musíte sa u nás hlásiť *Kresťan kiadóhivatala Bpest, VIII. József-körút 35.* Kto posielate dopis alebo článok, len takto nech píšú: *Edvard Sándorfi redaktor Kresťana, Budapest, József-körút 35.*

**J. S.** Článok o tej púti nemohli sme hneď uverejniť až v tomto čísle. Píšete nám tak, ako by ste neznali pomery naše: Čomu tešíte sa Vy, tomu aj my sa tešíme zo srdca, ale toľko by ste mali vedieť už, že nie o všetkom smieme písať! Či ste zabudnúli na sabinovský prípad?

**Ludák, Beregseg.** Ak máte čo písať nám, pište s čiernidlom.

**J. Z. Dolnia-Súča.** Ružence objednajte si: Weisz N., kegytárgyak kereskedése, Budapest, Kálvin-tér. Firma je toto kresťanská. Kalendáre Vám pošleme.

**Lamač.** Ľud nech sa nič nestrachuje. To liberáli len tak probujú vás, keď vedia že ste bojzliví, potom sa vám vysmejú. Čo-že môže ľudákovi kto urobiť? A čo urobili v Nitre, kde 9-tích okresoch prepadli liberáli? Dnes sú už iné časy, a ľud má viacej rozumu.

**Tuchyna.** No darmo je, voličia okresu vášho boli slabí. Lebo však aj inakde napájali, strašili a podplácali; ale veru kde «Kresťana» usilovno čítajú, tam liberáli nič nezviedli. V nitranskej stolici máme dobre výše 1000 predplatiteľov.

**M. K. H.** Knižku modliacu k Sv. Antonovi zostavíme snáď k Vianociam; už pracujeme na nej.

**F. M. Levoča.** Kalendár sv. Antona je už v tlači, tedy môžete peniaze poslať asice na «Administrácia Listov sv. Antona» Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28. O niekoľko dní bude kalendár hotoví.

**Halmeský Ľudák.** Napíšte nám dačo o pezinskej voľbe, to budeme môcť upotrebiť.

**V. V. Smrdák.** Ste hodný chlap. Môžete byť istý, že sa aj my úprimne tešíme z vás.

**A. J. bohoslovec.** Ďakujeme. Príležitostne použijeme. Hlavná vec, aby dobre vedeli sme písať pre ľud. Povzbudzujte aj iných, aby sa v tomto smere cvičili.

**Záhorský.** Prosíme o trpezlivosť. Pod tým nápisom boli sme dostali článok, aj sme ho uverejnili. Čo možno od vás vždy uverejnime s povďačnosťou.

**A. Rojko.** Úplná a svätá pravda, čo píšete. A my predsa musíme mlčať o tej smutnej pravde. Viete prečo? Lebo ľud je bez tak rozhorčený na liberálnych duchovných; nie jedného špatno uctili zvlášť horlivé ľudáčky — o čom písať nechceme. Keby sme teda aj my dopaľovali na tých pánov, ľud utratil by naproti nim a pri tom aj naproti nevinným všetkú úctu My, teda prinútení sme ích šetriť, ačpráve toho ani najmenej nezaslúžia. Čo týče sa tej tlačovej pravoty našej, o čom židovské noviny toľko sa navejkaly, to je jednoduchý omyl. Za pravdu sa aj vešať dáme a koniec.

**J. C. Lokcza.** Odpíšeme vám. Položenie vaše závisí od toho, zdáľiz tou nohou v členku hýbať volno môžete a či snáď aj prstami.

**R. B. Nové mesto.** Len sa do práce za osvetu kresťanskú nášho ľudu! Boh to chce a na tom musí nám byť dosť. Či som preto hazafi lebo nehazafl, to my je stejné.

**Nádejský** Myšlienky veršu boli by pekné, ale to nemá miery. Chodte p. Tichomirovi; keby ste dľa návodu jeho opravili, verš bude dobrý.

### Ponižená prosba ku ct. Obecenstvu!

S poniženostou sa utiekame ku milosrdenstvu ct. Obecenstva, by boli láskaví nás svojimi milodarmi podporovať. My totižto by sme radi do nášeho kostolika jeden Organ dať postaviť, ale Bohužiaľ slabé sú k tomu sily naše. Pre tú príčinu sa utiekame ku milosrdenstvu dobrých ľudí, prosiac, by v mene Božom obetované milodarky svoje na nízudajú adresu ráčili odoslať. Nech im to Pán Boh stonásobne vynahradí. Z hlbokou úctou zostávame v Murány-Hutte (gömörská st.) 1901. 25-ho septembra. V mene cirkevníkov

Pavel Pavlovský, učiteľ.

### Spisy redakcii zaslané.

**Upozornenie:** Keď chcete si zadovážiť tuto vypísané knižky, vždy dávajte pozor na to, že ktorú knižku u koho objednať máte. To máte tu pri každej uvedenej knižke vždy pekne vypísané. Teda neposielajte peniaze na vydavateľstvo «Kreštana», lež vždy tomu, kto patričnú knižku predáva.

**Štiavnická kalvária.** Na pamiatku 150-ročného jubilea složil Árpád Hidvéghy, farár belianský. Pre slovenský ľud prispôbil Fr. Richard Osvald, správca fary teplianskej, censor diecesánsky. 196 strán. Viazaná v plátne. S veľmi utešenými obrazmi. Cena 60 krajciarov. Čistý výnos venuje sa na vždy výlučne len Kalvárii. Snažne odporúčame.

**Obzor.** Časopis pre hospodárstvo, remeslo a domáci život. Ročník XIII. číslo 8. Vychádza koncom každého mesiaca. Predplatná cena na celý rok 2 kor. Zodpovedný redaktor a vydavateľ Juraj Babka v Lipt. Sielnici (Liptó-Szielnicz).

«Listy Svätého Antona». Mesačný časopis ku rozširovaniu milodarného chleba chudobných. Ročník I. číslo 8. Vychodí na 1-ho v každom mesiaci na šestnásť stranách s utešenými obrazmi. Predplatné na celý rok 2 koruny, do Ameriky 75 centov. Predplatiť treba na túto adresu: Administrácia «Listy Sv. Antona» Budapešť, VIII., Szentkirályi u. 28/a.

Novinky tieto zaobierajú sa hlavne s vecmi, ktoré týkajú sa úcty Svätého Antona. Podávajú tedy životopis Svätého, opisujú zázračné udalosti, ktoré sa na prímluvu Jeho staly, uverejňujú zprávy zo všetkých strán, kdekoľvek si tohoto Svätého nábožne ctia. Pri tom cieľom týchto novín je, aby boly rozmanité; preto prinášajú články aj také, ktoré sú nie vo vlastnom smysle slova náboženské, lež viacej len kresťansko-spoločenské, týkajúce sa vážnych otázok života.

Novinky tieto prijalo katolícke slovenské obecenstvo veľmi prajne. Vychvalujú nás, že naše novinky práve s takou úľubou čítajú čestní mužskí, jako aj nábožné sestry. Aj vrchnosť cirkevná obrátila pozornosť svoju na nás, i viacerí biskupi žehnali nám; najnovšie ale arcibiskup kaločský osvietený P. Juraj Császka verejne v pastierskom liste svojom odporúchal naše «Listy Svätého Antona».

Nuž veru je to aj pravda, že tieto lacné a veľmi zajímavé, mravnopoučné noviny nemaly by chybovať v žiadnom dome katolíckych Slovákov.

### Ceny potravných článkov.

Upozorňujeme ct. obecenstvo, že temer všetky ceny sú v korunovej mene značené. Teda dobrý pozor na to dať. Ďalej na miesto 100 kgr. (metr. cent) je mnohokrát tovar len po 50 kiloch značený:

**Pšenica:** Potisská 7·60—8·20 kor., peštianska 7·60 8·10 kor., z Bäcky 7·60 kor., banátská 7·35—7·85.

**Raž:** 6·50—6·80 kor.

**Jačmeň:** na krm 5·80—6·05 korún, do pálenice 5·95—6·15 kor., na várku 7·— — kor.

**Kukurica:** 5·20—5·30 kor.

**Múka pšeničná** po 100 kil.

Číslo:	0	1	2	3	4	5
Cena:	25·60	24·80	24·—	23·20	22·60	22·—
	6	7	7½	8		
	21·—	18·40	16·40	11·—		

**Otruby.** po 100 kil.: drobné 8·80 korún, hrubé 9·— korún.

**Ovos:** 6·40—6·70 kor.

**Strova:** Fazúla veľká biela a okruhlá po 6·75—7·10 brnava 6·25—6·60, pestrá 5·25—5·50, drobná 8·70—8·95, cúdená 10·50— —. **Hrach:** 11·80—12·00, lúpaný 20·— —. **Sušovica** horšia 10·— —, lepšia 13·00—14·— —. **Mak:** 25·00—27·00, všetko po 50 klg.

**Lekvár** srbský transito 17·75—18·25 po 50 klg.

**Semená:** Červená ďatelina nová — — — —. Lucerna 43·— —38·—, všetko 50 klg.

**Sviňská masť** 50·00—50·50, Slanina <sup>3</sup>/<sub>100</sub> 48·— <sup>4</sup>/<sub>100</sub> 48·75— —, učená dobrá slanina 48·50— — po 50 klg.

**Petrolej** trojkrižový 45·00, dvojkrižový 38·00 za 50 klg. netto.

**Olej repcovy** 83 korún za 100 klg.

**Remeň:** podošvy k. 250—310; tercy prima k. 270—280; anglické odpadky k. 240—265; teľaciny k. 370—390; pitlingy — —; koňaciny vrázkované k. — — — —; tažené k. — — — —

**Bliskavy remeň** k. 145—150; prsné listy k. 175—180; horniacke futrienky: strednie k. — — — —. väčšie — — — — metr. cent.

### Neslýchaná lacnota!

1 kgr. bársakej farvy olejovej farby 50 hal. (25 kr.)

1 kgr. Prima Patent I-á Firnis 72 hal. (36 kr.)

#### Samopozlatník.

Každý môže si sám pozlátiť obrazy lebo zrkadlo spolu so štetcom 1 fl'áša 50 hal. (25 kr.)

Dostať

u bratov Brüll

diel'novom sklade

Budapešť, VII., Dob-utca 46.

## Dôležité pre hospodárov!

Odporúčam pp. hospodárom svoje výtečné a všade obľúbené

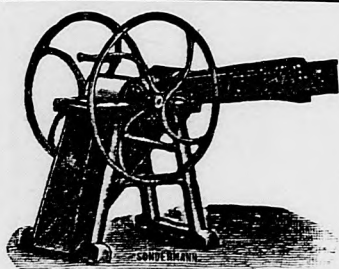
## hospodárske stroje,

ktoré predávam pod zárukou. Dobré zostavenie, ľahký chod a dlhoročná trvácnosť sú vlastnosti mojich strojov, o čom svedčí na stá poďakovacích listov so strany mojich pánov odberateľov.

### Amerikánske bubnové sečkovice.

Mlát'ačky ručné i ženturové. Žentúre. Rajtáre. Triery. Rozsievačky. Šrotovníky. Strúhadlá na burgyňu a zemiaky. Stroje na rezanie kapusty a na moržovanie kukurice. Stroje na lámanie kôry. Pluhy. Brány. Mlyny na syr, slad a borievky. Decimálne váhy a mangle na prádlo. — Obrázkové cenníky zašlem na žiadosť franco.

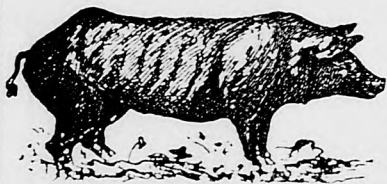
## MICHAL TRESKOŇ,



strojník a majiteľ dielne na hospodárske stroje. Bytča (Nagy-Bittse, Trenčsénmegye.)

Ti páni, ktorí chceli by prevziať zastupiteľstvo alebo sklad mojich strojov, nech obrátia sa na mňa.

## Pozornosti našich hospodárov

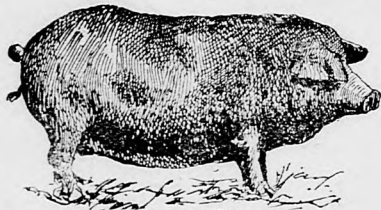


čo najväčšie odporúčame po celom svete rozšírený a za výborne účinkujúci uznaný liek

## proti dúlu sviň,

ktorý obmedzuje šírenie sa choroby tej; výbornou svojou chemickou sluhou nielen od rozličných chorôb zachráni ošipané, ale aj vykrmieni týchto v najväčšej miere pripomáha; o čom mnoho tisíc ďakujúcich listov a osvedčení svedčí. — Cena spolu s návodom jedného pôvodného polkilového balíka je

**koruna 1.** —  
jednokilového väčšieho  
**koruna 1.80**  
19 kilového balíka franco  
posiela



## Szent-István gyógyszertár Somogy-Szill.

Taktiež tam je k dostaniu, pri lámke, lúpaniu, rheume, pri neduhoch, križov a iných kosti znamenite účinkujúci

### Balsam proti lámke

ktorý už pre mnohým prinavrátil úplne zdravie. — o čom pôvodné dokumentá svedčia. Pri riadnom užívaní povyháňa akékoľvek neduhy kostí, organizmus nápadne posilňuje, a týmto spôsobom jeho prirodzená vlastnosť je, že telu mladistvú ohybnosť dodáva.

Cena jednej pôvodnej skl. s návodom je **kor. 1.40.** Jednej väčšej pôvodnej skl. **kor. 2.40**

Založená 1735.

Telefon 395.

## Mestská lekáreň k ČIERNEMU ORLOVI

### Temešvár,

vnútorné mesto, námestie sv. Juraja

Adresa telegrammu: Mestská lekáreň, Temešvár.

**Chýrečný aether proti lámke a lúpaniu** je najvýbornejším prostriedkom proti lámke, lúpaniu a iným rheumatickým chorobám, proti trhaniu, boľasti nervov, pichaniu, boleniu zubov atď. Účinok je istý a chytrý, obyčajne po 1—2 natrení. Nesčíselné vďakočinenie to dokazujú. Cena flaše 2 koruny, cena flaše na próbu 1 koruna.

**Vodka na prsá a na pľúca:** Výt'ah z kolociera s vápnom fosforového kyslíku stal sa svetochýrnym následkom výborného výsledku, doposiaľ je neprekabáteným prostriedkom hojacim, ulavujúcim a soslňujúcim zvlášte pri kašli, somárskom hurute, pri zlých pľúcach, pri plucovom hurute, pri zachripnutí atď. Vela vďakočinení potvrduje istý výsledok tohoto prostriedku. Cena jednej flašky 2 koruny, flašky na próbu 1 koruna.

**Krv čistiacie pilulky temešvárskej mestskej lekárne** veľmi dobrú stolicu robia, ktorá chytro a prajne účinkuje bez toho, že by prameňom krčov bola, alebo aj v tej najmenšej miere nebezpečná bola, a preto tie pilulky odporúčame zvlášte pri tvrdej stolici, pri žalúdkovom hurute, pri zimnici, keď človek nemá chuti po jedle, a pri všetkých chorobách tak žalúdka, jako i brucha. Jedna škatuľka 42 halierov, šesť škatuliek 2 koruny, 10 halierov.



Tieto vypróbované a za výborné uznane prostriedky dostať jedine v temešvárskej mestskej lekáreň, a len vtedy sú opravdivé sú-li obdarené obrannou známkom a podpisom. A preto varujeme sa falšovaných a napodobňovaných falšných vecí.

Posielame s doberkou, alebo predbežným poslaním summy (i s pričinením 32 halierov na balikovanie a poštové útraty) Objednané vyše 10 korún franco.

## Dvojnásobne elektromagnetický križ

Nie Voltov križ!

R. B. Nr. 86967 uzdravuje a rozveseľuje, za čo dobre stojíme pri lámke, lúpaniu, astmatických galibách, beznívosti hucaniu uší, migrenu, bolesti, záduhu, isebli, mladosti závratu, zlému sluchu, nemociam nervov, influenze, ťltosti, krčom žalúdka, ischiasu, udieraníu krve, krčom, proti všeobecnej slabosti a. t. ě.



Nie tajní

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

prostriedok!

I 20-ročné choroby byly už takým spôsobom odstránené.

Celkom zvláštnym spôsobom upozorňujeme ctené obecnstvo, že môj apparát nemá sa pomýliť s apparátom Voltu, ktorý na základe svojej neužitočnosti nielen v Nemecku, ale i v Rakúsku je zakázaný, kdežto moja dvojnásobne magnetiční križ nr. 86967 na základe svojej vymeranej liečacej sily zvláštnym spôsobom sú odporúčané. — Ten chorý človek, ktorý by týmto prostriedkom aspoň behom 45 dní alebo uzdravený, naspáť dostane svoje peniaze. Kde nič nemohlo pomôcť, prosím môj apparát upotrebiť.

Malý apparát stojí 4 krun. ktorý je len pre deti a pre veľmi slabé ženy.

Veľký apparát 6 krun. Pri ťažkých chorobách zastaraných aj 20 rokov sa má upotrebovať.

Len pre zastaralé choroby a influenzy. S doberkou alebo s vopredným poslaním peňazi rozposiela hlavná ústredná predávajúca miestnosť pre vlast' a cudzozemsko

## ALBERT MÜLLER,

Budapešť, V., Vadász-u. 42/M. Kálmán-u. na rohu.



## Každy hospodine a matke

možno len blahoželat, ktoré  
z ohľadu zdravia, úspory a  
dobrej chuti Kathreinerovu  
Kneippovu kávu (opravdová  
je len v pôvodných balíkoch)  
upotrebuju. ———